

Guia d'aprenentatge
Mètodes i tècniques d'investigació
(6 ECTS)

Any acadèmic 2018-2019

Semestre: 1r Curs: 2n

Grau d'Educació Social

Mòdul C: Metodologia de la investigació en la intervenció socioeducativa

Matèria: Investigació, diagnòstic i avaluació en educació social

Grau de Treball Social

Mòdul B: El Treball Social: conceptes, mètodes, teories i aplicació

Matèria: Mètodes, models i tècniques de treball social

Professora: Dra. Pilar Muro Sans

1.- Presentació de la matèria o assignatura

L'assignatura de Mètodes i tècniques d'investigació ofereix coneixements bàsics sobre els criteris de rigorositat científica aplicada a qualsevol treball acadèmic o professional. Aquest contingut permet a l'alumne tenir la base conceptual i pràctica d'instruments i mètodes que podrà aplicar en altres assignatures i en el Treball de fi de grau. També li proporcionarà l'oportunitat d'aprendre a recollir dades de forma sistematitzada i rigorosa, saber analitzar-les i fer-ne difusió, amb l'objectiu d'avançar en el coneixement de les ciències socials, des d'una vessant científica.

La metodologia científica permet al professional educador i treballador social, despertar en el seu interior la "curiositat científica", plantejar-se qüestions quan està intervenint en un centre o un recurs social; pretendre saber més i preguntar-se el per què de les coses, buscar respostes als interrogants que, com a professional, es plantejarà en seu quefer diari. Quan la curiositat científica abordi al professional serà el moment en què es doni una millora en els processos, les accions, la gestió de recursos i els resultats de qualsevol projecte, però d'una forma rigorosa i científica.

En la nostra societat són múltiples els inputs d'informació que rebem cada dia des de diversos mitjans de comunicació tant físics com virtuals, el què requereix una major rugositat en la selecció d'aquesta informació; sobretot en tot el què té a veure amb les ciències socials. El rigor científic ha de ser el puntal de referència de qualsevol estudi acadèmic, sabent identificar quins coneixements, projectes o articles compleixen aquests criteris metodològics científics. Cal llavors, que l'estudiant adopti una actitud crítica sobre les informacions que rep i sàpiga reconèixer i valorar la validesa de qualsevol estudi. Per tant, només mitjançant una actitud oberta al coneixement i a la transformació social, podran desenvolupar les habilitats necessàries en aquesta assignatura.

El coneixement científic es diferencia d'altres tipus de coneixement, tant pel què a als objectius (aspira a establir lleis de la major generalitat possible) com pel que fa el model de construcció (utilitzant el mètode científic). Les Ciències Socials es caracteritzen pel seu caràcter dinàmic, inestable i complex, ja que tracta fets socials on intervenen les persones.

En resum, el que es pretén és que l'alumne adquireixi les destreses necessàries per poder dissenyar i planificar una recerca aplicada a la realitat social, tant de tipus teòric com aplicat,

creant instruments, adaptant les tècniques segons l'objecte d'estudi, analitzant i interpretant dades.

En conseqüència, l'assignatura de "Mètodes i Tècniques de la investigació social", pretén introduir a l'alumne en els conceptes fonamentals de la investigació científica i a la seva aplicació en el camp de les Ciències Socials.

2.- Competències a desenvolupar

- Conèixer les diferents metodologies científiques i les principals tècniques d'observació i anàlisi de la realitat social.
- Conèixer els models i eines d'investigació i diagnòstic en educació i treball social.
- Saber dissenyar eines d'investigació en educació i treball social amb rigor científic
- Aplicar eines d'investigació en educació i treball social

3.- Continguts

En el **mòdul 1** es tractaran conceptes relacionats amb el coneixement científic, les característiques de com es forma aquest coneixement a partir de l'aplicació del mètode científic i quines aplicacions té en el camp de la recerca en l'àmbit de les ciències socials. També es tractaran quins són els àmbits d'aplicació de la recerca en les ciències socials i les seves característiques concretes.

Els objectius del **Mòdul 1: La investigació científica en Ciències Socials** són:

- Conèixer la diferència entre coneixement vulgar i científic
- Conèixer i entendre les característiques del mètode científic
- Distingir les característiques pròpies de la investigació en les ciències socials
- Conèixer els àmbits d'aplicació científica de les ciències socials

Aquests objectius es desenvoluparan en els temes 1 i 2 d'aquest mòdul.

Tema 1 La Ciència:

- Què és la ciència
- Coneixement general i coneixement científic
- Mètode científic: concepte i característiques

Tema 2: La investigació en ciències socials

- Objecte i àmbits d'estudi
- Característiques de la investigació social

El **mòdul 2** consisteix en abordar la temàtica de com acostar-nos a la realitat social per poder analitzar-la; també serà important conèixer els tipus d'investigació social que es podran fer segons la situació que vulguem analitzar. I, finalment, aprendrem i coneixerem el procés a seguir per dur a terme una recerca.

En el **mòdul 2** sobre l'**Anàlisi de la realitat en ciències socials** e proposa treballar els següents objectius:

- Conèixer les funcions principals de l'anàlisi de la realitat social
- Identificar i reconèixer els diferents tipus de recerca en les ciències socials
- Saber i entendre la Investigació Acció Participació (IAP) com a model participatiu de transformació social
- Identificar i comprendre les diferents fases d'un projecte de recerca
- Reconèixer les fonts principals d'informació científica
- Fer ús de fonts d'informació científica rellevants en les ciències socials
- Saber plantejar una pregunta inicial en una investigació
- Saber formular una hipòtesi i les variables d'estudi
- Conèixer les distintes tipologies d'hipòtesis i variables segons el tipus d'estudi

Aquests objectius es desenvoluparan en els dos temes següents:

Tema 1. Anàlisi de la realitat social:

- 1.1. Funcions d'anàlisi de la realitat
- 1.2. Tipus d'investigació social
- 1.3. Investigació-Acció-Participació (IAP)

Tema 2: Projecte d'investigació:

- L'objectiu d'aquest tema és conèixer les fases de manera general i profunditzar en el següent mòdul en alguns aspectes més metodològics.

2.1. Fases:

2.1.1. Fase I: Detecció de la necessitat o demanda. Plantejament del problema

2.2.2. Fase II: Revisió bibliogràfica

- Fonts d'informació primària i secundària

- Estudi de bases de dades

- Hipòtesi

- Variables

2.2.3. Fase III: Metodologia i tècniques d'investigació

2.2.4. Fase IV: Anàlisi de dades

En el **mòdul 3** s'aprofundirà en el coneixement dels diferents tipus de mètodes i tècniques que es poden aplicar en cada situació que es vulgui fer recerca. Coneixerem i posarem en pràctica algunes d'aquestes tècniques aplicades a la realitat social.

- L'objectiu d'aquest tema és conèixer, aprendre a dissenyar i aplicar les diferents eines de recollida d'informació.

Tema 1. Mètodes:

1.1. Tipologia de mètodes segons:

- el tipus de resultat
- l'objecte d'estudi

Tema 2. Tècniques d'investigació:

De totes les tècniques es segueix el mateix guió:

- Definició. Objectius.
- Elements / Tipologies
- Registres, formes d'obtenir la informació
- On, quan i a qui se li administra la tècnica?

2.1. Qualitatives:

- 2.1.1. Grup de discussió
- 2.1.2. Entrevista
- 2.1.3. Histories de vida
- 2.1.4. Observació participant

2.2. Quantitatives:

- 2.2.1. Enquestes
- 2.2.2. Observació sistematitzada

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Comprendre la necessitat d'investigar en l'acció social.
- Tenir curiositat científica, voler conèixer i saber el per què dels fets socials

- Conèixer les fases del mètode científic com a eina fonamental d'un treball rigorós
- Tenir coneixement dels diversos mètodes i tècniques d'investigació que es poden utilitzar en les ciències socials
- Conèixer les diferents fonts documentals i bases de dades científiques de l'àrea de les ciències socials
- Fer ús dels mètodes i tècniques i adequar-los a cada situació.
- Emprar vocabulari i raonament científic
- Ser capaç d'incorporar en el procés de recerca la participació de persones o grups.
- Promoure la transformació social a partir de la recerca científica en el camp de les ciències socials
- Serà capaç d'utilitzar els mètodes i tècniques per a l'avaluació de necessitats
- Crear instruments de recollida d'informació
- Plantejar-se la "curiositat científica" com una forma de treballar
- Tenir esperit crític envers els estudis i projectes
- Tenir esperit de millora promovent l'anàlisi i l'avaluació de les accions socials
- Esforçar-se per acceptar la complexitat de la realitat social
- Tenir esperit de transformació social a partir de la recerca

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

Per seguir l'assignatura es proposen diferents metodologies per desenvolupar les competències proposades:

- a) **Sessions magistrals** que tindran com a objectiu presentar les idees principals dels temes i establir un espai de treball. Cada mòdul anirà acompanyat d'algun document, article o capítol que fonamentarà el contingut.
- b) **Sessions de treball en grup**, on es desenvoluparan activitats de comprensió, reflexió i anàlisi dels continguts. Algunes activitats com, anàlisi de textos, visionat i anàlisi de documentals, elaboració de petites recerques, activitats concretes del temari i exercicis que facilitin la comprensió dels continguts teòrics aplicats a la praxi de la professió i dels problemes socials d'ara.
- c) **Aprenentatge per projectes**: on l'alumne, a partir d'un problema pràctic haurà d'explorar, treballar i anar aplicant els coneixements que es vagin desenvolupant al llarg de l'assignatura. Suposen estudis i observació de la realitat social a partir de la

recollida d'informació a partir de diversos instruments, anàlisi i interpretació de la informació recollida (AQU, 2009). Es realitzaran en petit grup.

- d) **Tutories individualitzades o en petit grup** amb la finalitat d'aclarir dubtes i/o conceptes teòrics, per ajudar a l'aprenentatge individual. Es tracta d'un treball personalitzat amb l'alumne o grup, a l'aula o en un altre espai. Consisteix en un espai reservat pels alumnes per poder seguir el programa d'aprenentatge, com per exemple les tutories de devolució de treballs de grup.
- e) **Campus virtual**: El campus és un entorn virtual d'ensenyament-aprenentatge on es troben tots aquells recursos d'informació, de relació i d'intercanvi, necessaris per poder desenvolupar la nostra formació sense estar condicionats per haver de coincidir en un mateix lloc i en un moment concret. Aquesta plataforma virtual dona suport en el treball als estudiants i fa possible el procés d'aprenentatge, facilita la interacció del docent amb l'estudiant i és una eina bàsica per a la dinamització del procés d'aprenentatge. El campus, serà una eina més que l'alumne podrà fer servir per compartir materials, per fer treball individual i grupal, per participar de fòrums i d'altres activitats que es proposin al llarg de l'assignatura. També serà un espai on la professora desarà els materials que es vagin recomanant en cadascun dels mòduls.
- f) **Treball cooperatiu**: Com una eina metodològica per poder aplicar en el treball col.laboratiu que es farà al llarg de la recerca en l'assignatura.

Las classes s'organitzen en dues parts:

- a) Una part teòrica: on hi ha exposició de la teoria per part del professor i l'alumne agafa apunts i participa amb preguntes
- b) Una part pràctica: on tot seguit de la teoria es plantegen problemes i exercicis on l'alumne ha d'aplicar allò que ha après; aquests exercicis es fan en petit grup i després es comenten en gran grup.

Exemple: omplir un quadre-resum d'idees teòriques, posar exemples sobre la teoria estudiada, etc..

5.2.- Activitats dels estudiants:

Per a cada mòdul teòric es presenta una guia d'estudi que permet als estudiants, tant els d'itinerari presencial com els d'itinerari adaptat, seguir les activitats que es desenvoluparan per a cada mòdul a l'aula i que hauran d'anar lliurant a la professora.

A l'assignatura es presenten dos tipus de tasques per promoure un millor i continu aprenentatge dels continguts teòrics, les activitats que es fan a l'aula i desenvolupar un projecte de recerca durant el decurs de l'assignatura:

- a) **Activitats a l'aula:** són exercicis on s'aplica directament el contingut teòric a casos pràctics.
- b) **Projecte:** en aquest cas es proposa fer un treball durant tot el quadrimestre sobre la realització d'una recerca en un grup de màxim 4 persones. Cada fase de la recerca s'anirà fent al ritme que es va avançant la matèria. Aquest projecte té relació amb les competències de l'assignatura i els continguts teòrics, que avarca tot el semestre. En funció de com s'avança en el contingut dels mòduls es va aplicant aquest coneixement a cada fase del projecte d'investigació; permetent la millor comprensió i aplicació pràctica dels temes teòrics.

Treball a l'aula	50 hores	2 ECTS
Treball tutoritzat	50 hores	2 ECTS
Treball autònom	50 hores	2 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

OPCIÓ 1: Avaluació continuada

- L'assistència a classe: encara que és de caire voluntari, es considera obligatori assistir a les sessions de treball grupal, a les tutories i a la participació en l'espai virtual. En cas de faltar més d'un 10% de les classes, l'estudiant perd la possibilitat de fer avaluació continuada i passarà directament a la prova d'avaluació única (excepte alumnes amb itinerari adaptat).

- Projecte de recerca en grup de 4 persones

- Treballs a l'aula: al llarg de l'assignatura es faran les següents activitats:
 - Exercicis de comprensió i anàlisi de continguts: estudis socials, mapes conceptuals. El desenvolupament d'aquestes activitats es farà al llarg de les sessions i la data de lliurament de l'exercici s'avisarà durant aquella setmana.
 - Anàlisi crític de les aportacions presentades pels professionals, companys i altres que participen en xerrades i/o presentacions dins l'aula. Es lliurarà el dia després a la realització d'aquestes sessions.

Dues de les eines que s'utilitzaran per avaluar a l'alumne seran:

a) Una prova objectiva (tipus test)

Consisteix en una prova escrita estructurada con diverses preguntes o ítems en els que l'alumne ha de seleccionar la resposta correcta d'un conjunt de possibilitats. L'objectiu d'aquest tipus de prova permet reconèixer i discriminar informació i reforçarà el pensament selectiu. Permeten avaluar un ampli ventall de continguts i permet una puntuació objectiva. L'examen, segons l'opció que hagi escollit, continua o única, constarà d'una part objectiva pels alumnes d'avaluació continua, on s'avaluaran coneixements teòrics i, en el cas dels alumnes d'avaluació única tindran, a més, una part oberta amb 5 preguntes pràctiques a desenvolupar. La part teòrica, en tots dos casos, consisteix en una prova objectiva, amb 30 preguntes tipus test amb 3 opcions de resposta on no descompten els errors; per tant, s'aprova a partir de 18 respostes correctes.

b) Un projecte de recerca

Aquest tipus de projecte només el desenvoluparan aquells alumnes que hagin optat per una avaluació continua. En el cas dels alumnes amb avaluació única les preguntes obertes de l'examen faran referència a l'aplicació pràctica que s'ha realitzat dels continguts teòrics. Realitzar un projecte de recerca consisteix en una estratègia didàctica en la que els estudiants desenvolupen alguna cosa nova i única a partir de la realització de diverses tasques i l'ús de diferents recursos aplicats al projecte.

Es creu interessant en aquesta assignatura perquè vagin aprenent a fer, per avaluar al mateix temps la seva responsabilitat envers el grup, la seva creativitat i per saber gestionar conflictes amb els participants del grup; simulant situacions que poguessin sorgir en la seva

futura vida professional; és a dir, acosta el món acadèmic al món laboral.

Tenint en compte els objectius d'aprenentatge del projecte, es planteja aquest com la millor reina d'avaluació per veure reflectida la pràctica dels continguts teòrics que es van desenvolupant al llarg de l'assignatura.

Es proposarà, alhora, que facin una autoavaluació del grup per reflexionar sobre el procés d'aprenentatges i treball cooperatiu, seguint la proposta de la Guia per a l'avaluació de competències en Educació social (AQU, 2009).

El treball té un valor de 7 sobre 10 de la nota final, però serà requisit imprescindible presentar el 80% de les activitats d'aula i superar la prova de contrast per poder comptabilitzar totes les parts.

Aquest treball té 3 lliuraments:

- 1) Esborrany del treball: 1.5 punt sobre 7
- 2) Treball sobre les tècniques d'investigació: 5 punts sobre 7
- 3) Conclusions i línies de futur: 0.5 punts sobre 7

Si alguna de les parts queda suspesa caldrà recuperar-la, excepte l'última part que en el cas de suspendre-la caldrà anar a avaluació única.

Per als **estudiants d'itinerari adaptat**, l'exposició de les activitats que es facin presencialment a classe es substituirà per un fòrum específic. També hauran de lliurar les activitats proposades per escrit que s'elaborin al llarg de l'assignatura. També mantindran comunicació amb la professora mitjançant **dues tutories presencials obligatòries** i correu electrònic per poder fer un seguiment adequat de l'aprenentatge de l'estudiant.

OPCIÓ 2: Avaluació única

Examen final de tota la matèria de l'assignatura amb un valor del 100% de la nota final.

6.2.- Criteris d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura té per objectiu aconseguir que els alumnes assumeixin els objectius i les competències que s'esmenen en aquesta guia. L'alumne podrà acollir-se a dos tipus d'avaluació:

OPCIÓ 1: Avaluació continuada

Per poder accedir a l'avaluació continuada haurà de presentar el 80% d'activitats d'aula i el projecte de recerca. Per poder accedir a l'examen del 30% l'alumne ha d'haver superat les activitats, sinó fos així s'haurà de presentar a l'examen final. En el cas de no presentar un dels treballs de classe, es considerarà que l'estudiant renuncia a l'avaluació continuada.

Els **estudiants d'itinerari adaptat** podran optar, igualment, a qualsevol de les dues opcions d'avaluació (continuada o única).

Dates de lliurament del Projecte de recerca:

	Data de lliurament*
Esborrany de projecte d'investigació	8-11 d'octubre
Treball sobre tècniques d'investigació:	
1. <i>Enquesta i observació</i>	29/10-2/11
2. <i>Entrevista i grup de discussió</i>	12-16/11
3. <i>Història de vida</i>	27-30/11
Conclusions i línies de futur	21/12
Treball definitiu TOT	21/12

* en cas de retard en algun dels lliuraments la nota màxima que podrà obtenir en aquell treball serà de 7

INSTRUMENTS DE VALORACIÓ	QUÈ S'AVAUARÀ	PONDERACIÓ
<i>Exercicis a l'aula</i>	<i>Presentació i síntesi</i>	<i>Imprescindible per presentar-se a l'avaluació continua</i>
<i>Projecte d'investigació (treball en grup)</i>	<i>Plantejament adequat del problema, hipòtesis i objectius</i> <i>Adequació de la temàtica, metodologia i instruments</i> <i>Capacitat de síntesi</i> <i>Originalitat i creativitat</i> <i>Captació d'interès</i>	<i>7 punts</i>
<i>Prova de contrast</i>		<i>3 punts</i>

OPCIÓ 2: Avaluació única

Examen final amb un valor del 100% de la nota final.

L'examen constarà preguntes tipus test amb alternatives de resposta (50%) i algunes preguntes obertes (50%).

Per superar l'assignatura caldrà aprovar com a mínim la meitat de cada instrument de valoració.

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure quadre annex

8.- Vies de comunicació amb el docent

Correu electrònic: pmuro@peretarres.org / pmuro@peretarres.url.edu

Horari d'atenció a l'alumne: Dijous 13-14h amb cita prèvia

9.- Bibliografia i recursos

Per a cada mòdul de contingut hi ha una bibliografia obligatòria que es cita a continuació.

Mòdul 1:

Bibliografia obligatòria Tema 1 La Ciència:

- Què és la ciència
- Coneixement general i coneixement científic
- Mètode científic: concepte i característiques

Lara, E. i Ballesteros, B. (2008). Tema 1: Nociones básicas sobre investigación y naturaleza de la investigación socioeducativa (p. 30-44). En *Métodos de investigación en educación social*. Madrid: UNED.

Bibliografia obligatòria Tema 2: La investigació en ciències socials

- Objecte i àmbits d'estudi
- Característiques de la investigació social

Rubio, M. i Varas, J. (2004). Cap. 7. Ámbitos de análisis de la realidad. En *El análisis de la realidad en la intervención social* (p. 65-84). Madrid: CCS.

Mòdul 2:

Bibliografia obligatòria del tema 1 (Anàlisi de la realitat):

Lara, E. i Ballesteros, B. (2008). Tipos de investigación educativa. En *Métodos de investigación en educación social* (p.63-66). Madrid: UNED.

Rubio, M. i Varas, J. (2004). Tipos de investigación social. En *El análisis de la realidad en la intervención social* (p. 127-138). Madrid: CCS.

Bibliografia obligatòria del tema 2 (Projecte d'investigació):

Bisquerra, R. (2004). Cap. 4. El proceso de investigación (parte 2). En *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: La Muralla.

Rubio, M. i Varas, J. (2004). Cap. 12. El proyecto de investigación. En *El análisis de la realidad en la intervención social* (p. 177-195). Madrid: CCS.

Rubio, M. i Varas, J. (2004). Tipos de investigación social. En *El análisis de la realidad en la intervención social* (p. 127-138). Madrid: CCS.

Mòdul 3: Mètodes i tècniques d'investigació

Bibliografia obligatòria:

Entrevista:

- Lara, E. i Ballesteros, B. (2008). Tema 8: La técnica de la encuesta: la entrevista. En *Métodos y técnicas de investigación en Educación social*. Madrid: UNED.
- Rubio, M. i Varas, J. (2004). Habilidades para realizar una entrevista. En *El análisis de la realidad en la intervención social* (pp. 422-431).
- Del Rincón, D.; Arnal, J.; Latorre, A. i Sans, A. (1995). Concepto y características de la entrevista. En *Técnicas de Investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson. (pp. 307-338).

Grup de discussió:

- Gil, J. (1992-1993). La metodología de la investigación mediante grupos de discusión. *Enseñanza & Teaching: Revista interuniversitaria de didáctica*. Nº 10-11, pags. 199-214
- Roldán, E. (1998). Los "grupos de discusión" en la investigación en trabajo social y servicios sociales. *Cuadernos de trabajo social*, 11, pp. 133-144.

Històries de vida:

- Fontanals, M. i Bonet, R. (2003). Historia de vida: una metodología de reflexión y análisis. En *Una nueva visión del trabajo psicosocial en el ámbito asistencial* (pp.29-49).
- Fontanals, M. i Bonet, R. (2003). Caso práctico: cuestionario, análisis de la historia de vida y mapa de navegación. En *Una nueva visión del trabajo psicosocial en el ámbito asistencial* (pp.105-127).
- Pujadas, J.J. (2002). Los usos del método biográfico. En *El método biográfico: el uso de las historias de vida en ciencias sociales*. Madrid: CIS.

Observació:

- Rodríguez, Gil i García (1996). Sistemas de observación. En *Metodología de la investigación cualitativa*. Málaga: Aljibe (pp. 154-166).
- Greenwood, D. (2000). De la observación a la investigación-acción participativa: una visión crítica de las prácticas antropológicas. *Revista de Antropología social*, 9: 27-49.

Qüestionari:

- Murillo, F. (2006). Cuestionarios y escalas de actitudes. Facultad de formación de profesorado y educación. Universidad Autónoma de Madrid.
- Sierra Bravo, R. (1994). Capítulo 17: Cuestionarios. En *Técnicas de investigación social. Teoría y ejercicios*. Madrid: Paraninfo.

Fonts d'informació:

Bibliografia per ampliació o aprofundiment del Mòdul 1:

Airas, C. i Restrepo, M.I. (2009). La investigación-acción en educación: un camino hacia el desarrollo profesional y la autonomía. *Íkala, revista de lenguaje y cultura*, 13, 22, 109-122.

Alberich, T. (1998). "Introducción a los métodos y técnicas de investigación social y la IAP". *Cuadernos de la Red*, 5. Madrid: Red CIMS, pp. 31-41. (perspectivas de investigación, organización IAP).

Beltrán, M. (2005). Cinco vías de acceso a la realidad social. En *El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas de investigación* (p. 15-56). Madrid: Alianza Editorial.

Fahm, E. (2012). Youth poverty and deprivation in Europe. Presentation at ESPANet 2012 Conference, Edinburgh, 6-8th .

Oliveira, V. i Walsenez, M. (2010). Trayectorias de investigación acción. Concepciones, objetivos y planteamientos. *Revista Iberoamericana de Educación*, 53, 5, 1-13.

Perelló, S. (2011). *Metodología de la investigación social*. Madrid: Dykinson. (Capítol 2: La organització de la investigació)

Sánchez, R. (2004). *Enseñar a investigar*. Mexico: Plaza y Valdes. (Capítol I: Hacia una nueva didáctica de la investigación en ciencias sociales y humanidades).

Viguer, P. i Solé, N. (2011). Debate familiar sobre valores y convivencia: una investigación participativa para implicar a las familias en el análisis y la transformación de su realidad. *Cultura y Educación*, 23, 1, 105-118.

Bibliografia d'aprofundiment del mòdul 2:

Anguera, T. (2010). Función social de la investigación. REIRE. *Revista d'Innovació i Recerca en Educació*, 2010, vol. 3, núm. 1, pàg. 1-16. En <http://hdl.handle.net/2445/24374>

Bunge, M. (2004). *La investigación científica*. Mexico: S.XXI

Perelló, S. (2011). *Metodología de la investigación social*. Madrid: Dykinson. (Capítol 3: Les operacions de mesura i el disseny de la mostra)

Bibliografia d'aprofundiment mòdul 3:

Alvira, F. (2011). *La encuesta: una perspectiva general metodológica*. Madrid: CIS.

Amezcu, M. (2003). La entrevista en grupo. Características, tipos y utilidades en investigación cualitativa. *Enfermería clínica*, 13 (2), 112-117.

Arjona, A. i Checa, J.C. (1998). Las historias de vida como método de acercamiento a la realidad social. *Gazeta de Antropología*, 14.

Cornejo, M.; Mendoza, F. i Rojas, R. (2008). La investigación con relatos de vida: pistas y opciones del diseño metodológico. *Psyche*, 17, 1, 29-39.

- Del Rincon, Arnal, Latorre i Sans (1995). Concepto y características de la entrevista. En *Técnicas de investigación en ciencias sociales* (p.307-338)
- Greenwood, D. (2000). De la observación a la investigación-acción participativa: una visión crítica de las prácticas antropológicas. *Revista de Antropología social*, 9: 27-49.
- Guasch, O. (1997). *Observación participante*. Madrid: CIS.
- Hernández, F.; Sancho, J. i Rivas, J. (2011). Historias de vida en educación: biografías en contexto. En <http://hdl.handle.net/2445/15323>
- Lara i Ballesteros (2008). Tema 8. La entrevista. En *Métodos de investigación en educación social* (p. 316-332)
- Mallimaci F. i Giménez Béliveau, V. (2006). *Historias de vida y método biográfico en Estrategias de Investigación cualitativa*, Barcelona, Gedisa,
- Martínez, F. (2002). *El cuestionario*. Barcelona: Laertes.
- Perelló, S. (2011). *Metodología de la investigación social*. Madrid: Dykinson. (Capítol 5: L'enquesta; Capítol 6: L'entrevista i la historia de vida; Capítol 7: El grup de discussió; Capítol 8: L'observació científica)
- Pujadas, J. (2002). Los usos del método biográfico. En *El método biográfico: el uso de las historias de vida en ciencias sociales*. Madrid: CIS (p. 39-47).
- Rodríguez, M.C.; Peña, J. i Torio, S. (2009). La experiencia de la paternidad y la maternidad: análisis del discurso de las creencias sobre la crianza y el cuidado infantil. *Infancia y aprendizaje*, 32, 1, 81-95.
- Roldán, E. (1998). Los "grupos de discusión" en la investigación en Trabajo social y Servicios Sociales. *Cuadernos de Trabajo social* n5 11,133 a 144.
- Rubio i Varas (2004). Habilidades comunicativas para realizar una entrevista. En *El análisis de la realidad en la intervención social* (p. 422-431)
- Ruiz, J. (2012) *Metodología de la investigación cualitativa*. Bilbao: Universidad de Deusto. (Capítol 4: La observación, Capítol 5: La entrevista, Capítol 9: Historias de vida).

Sanz, A. (2005). El método biográfico en investigación social: potencialidades y limitaciones de las fuentes orales y los documentos personales. *Asclepio*, 1, 99- 115.

Suárez, M. (2005). *El grupo de discusión*. Barcelona: Laertes .

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
1. Conèixer les diferents metodologies científiques i les principals tècniques d'observació i anàlisi de la realitat social.	<p>Classes magistrals</p> <p>Tutories grupals</p> <p>ACTIVITAT I</p> <p>Explicitar la teoria, les hipòtesis (màxim 2), els fets que hi participen i les variables de la Teoria sobre la relació entre l'actitud i la conducta (Experiment de La Piere).</p> <p>ACTIVITAT II</p> <p>Visualització d'un programa de Redes para la ciència i comentari en el fòrum creat en el campus virtual:</p> <p>ACTIVITAT III: Omplir un quadre sobre els tipus d'investigació social segons els objectius, àmbit on es treballa, professionals que hi intervenen i cal que també pensin i escriguin aspectes positius i negatius de cada tipologia. (veure annex Guia d'estudi Mòdul 2)</p> <p>Tema sobre pregunta inicial:</p> <p>ACTIVITAT IV:</p> <p>Elabora 1 pregunta inicial que NO compleixi cap criteri segons Latorre (1996), real, factible, rellevant, resoluble i generador de coneixement</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Comprendrà la necessitat d'investigar en l'acció social. • Tindrà curiositat científica, voler conèixer i saber el per què dels fets socials • S'esforçarà per acceptar la complexitat de la realitat social 	<p>1. Projecte de recerca en grup (Part I):</p> <p><i>Marc teòric:</i></p> <p><i>Hipòtesis / objectius i variables:</i></p> <p>(PAA 4)</p> <p>2. Prova de contrast (PAA 5)</p> <p>3. Activitats de mòdul 1 (PAA 1)</p>

	<p>ACTIVITAT V: Identifica quin d'aquests plantejaments de problemes compleixen els criteris segons Latorre (1996) i justifica-ho</p> <p>ACTIVITAT VI : Elabora una hipòtesi de cada tipus (d'una variable, de dues variables o més: explicativa-causal i correlacional)</p> <p>ACTIVITAT VII: Indica quines de les següents hipòtesis estan ben formulades i quines no. Raona el per què.</p>		
<p>Competència 2 Conèixer els models i eines d'investigació i diagnòstic en educació i treball social.</p>	<p>Tema sobre tipologia de mètodes: ACTIVITAT I: Proposa una pregunta inicial d'investigació amb cadascun dels mètodes d'investigació</p> <p>ACTIVITAT II: Omplir un quadre segons els tipus de mètodes explicats i especificar objectiu, anàlisi i tècniques que s'utilitzen en cadascun d'ells</p> <p>ACTIVITAT III: ENTREVISTA: A partir de l'explicació de les tipologies d'entrevista es demanarà als grups que escollin un tipus i desenvolupin un guió de preguntes segons la hipòtesi plantejada en el seu treball de recerca.</p> <p>ACTIVITAT IV: GRUP DE DISCUSSIÓ:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tindrà coneixement dels diversos mètodes i tècniques d'investigació que es poden utilitzar en les ciències socials • Coneixerà les diferents fonts documentals i bases de dades científiques de l'àrea de les ciències socials • Farà ús dels mètodes i tècniques i adequar-los a cada situació. • Emprarà vocabulari i 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projecte de recerca (Part II): Treball sobre les tècniques d'investigació (PPA 4) 2. Prova de contrast (PAA 5) 3. Activitats d'aula mòdul 2 (PAA 2)

	<p>Es visualitzen dos vídeos com a exemples del grup de discussió</p> <p>ACTIVITAT V: HISTÒRIA DE VIDA: Es presenta un cas pràctic a l'aula i també s'aprofita per analitzar el contingut.</p> <p>ACTIVITAT VI: OBSERVACIÓ: Es contesten en grups les preguntes clau en una observació, segons un guió que es dona als alumnes</p> <p>ACTIVITAT VII: Es visualitza un vídeo</p> <p>ACTIVITAT VIII: ENQUESTA: Es realitza un exercici sobre un model de qüestionari d'hàbits alimentaris i un altre sobre maltracte entre iguals.</p>	<p>raonament científic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Serà capaç d'utilitzar els mètodes i tècniques per a l'avaluació de necessitats 	
<p>3. Saber dissenyar eines d'investigació en educació i treball social amb rigor científic</p>	<p>Es dissenyarà una tècnica de cada tipus relacionada amb el projecte de recerca: entrevista, història de vida, qüestionari i grup de discussió</p> <p>Tutorització dels guions dels instruments d'avaluació</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Crearà instruments de recollida d'informació • Serà capaç d'incorporar en el procés de recerca la participació de persones o grups. • Promourà la transformació social a partir de la recerca 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projecte de recerca (Part III): Treball sobre les tècniques d'investigació (guions de preguntes de les tècniques) (PAA 4) 2. Activitats d'aula mòdul 3 (PAA 3)

		<p>científica en el camp de les ciències socials</p> <ul style="list-style-type: none">• Es plantejarà la “curiositat científica” com una forma de treballar	
<p>4. Aplicar eines d'investigació en educació i treball social</p>	<p>S'aplicaran les tècniques i es transcriuran relacionats amb el projecte de recerca</p>		<p>1. Projecte de recerca (Part II): Treball sobre les tècniques d'investigació (aplicació i transcripció de les tècniques) (PAA 4)</p>